

Обмін досвідом

УДК 614.2

С.В.Білецький, І.Г.Флюндра

ДОСВІД РЕОРГАНІЗАЦІІ ФАПУ С. КОРОВІЯ ГЛИБОЦЬКОГО РАЙОНУ В АМБУЛАТОРІЮ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ-СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ

Кафедра сімейної медицини (зав. – проф. С.В.Білецький)
Буковинською державного медичного університету, м. Чернівці

Резюме. У статті наводяться соціальні-економічні, організаційні та медичні аспекти перебудови фельдшерсько-акушерського пункту села Коровія Глибоцького району в амбулаторію загальної практики – сімейної медицини.

Ключові слова: сімейна медицина, фельдшерсько-акушерський пункт, реорганізація, амбулаторія.

Світовий досвід, узагальнений ВООЗ, переконливо доводить, що розвиток первинної допомоги на засадах сімейної медицини є одним із ефективних механізмів підвищення результативності роботи закладів охорони здоров'я, справедливого розподілу та раціонального використання ними коштів [3].

Сімейна медицина – це організація охорони здоров'я, здатна надавати до 90 % усіх медичних послуг, яких потребує населення. Диспропорція в розвитку первинної та вторинної медичної допомоги є основною причиною, що зумовлює необхідність удосконалення охорони здоров'я на основі пріоритетного розвитку первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) в умовах формування в державі інституту сімейної медицини [1, 2, 4].

Перехід до сімейної медицини економічно виправданий, тому що кваліфікований і економічно зацікавлений лікар загальної практики – сімейної медицини може істотно зменшити загальні витрати на лікування пацієнтів, підвищити якість і доступність медичного обслуговування населення (особливо в сільській місцевості). Відомо, що сімейний лікар має низку переваг: він володіє можливістю безпосередньо залучати отримані знання щодо соціального, демографічного та професійного складу сім'ї, з урахуванням особливостей його матеріального становища, житлово-побутових умов, рівня санітарної культури та психологічного мікроклімату в практиці профілактичних і лікувальних заходів, яких вимагає конкретна родина.

Враховуючи перераховане вище, подальший і послідовний розвиток інституту сімейних лікарів в Україні продовжує залишатись актуальним. Про це свідчить і «Проект Закону України «Про загальнодержавну програму розвитку ПМСД на період до 2010 року», поданий Президентом Ющенком В.А. на затвердження Верховної Ради України.

У Чернівецькій області впровадження сімейної медицини розпочато у 2001 році. Мережа сімейної медицини представлена 139 установами та підрозділами охорони здоров'я і, зокрема, 100 амбулаторіями загальної практики – сімейної медицини, 99 з яких розташовані в сільській місцевості.

Уведено 268,75 посад сімейних лікарів та 428,25 посад медичних сестер загальної практики – сімейної медицини. Питома вага населення, що обслуговується сімейними лікарями, становить 50,2 %, а серед сільських мешканців – 69,6 %, що суттєво сприяє підвищенню якості та доступності медичного обслуговування населення села.

Одним із шляхів вирішення цього завдання постає реорганізація ФАПів у селах із населенням 1000 і більше чоловік. У 2006-2008 роках у Чернівецькій області реорганізовано 36 ФАПів в амбулаторії загальної практики – сімейної медицини. У 2006-2007 роках отримано для сільських районів за рахунок державного і місцевих бюджетів необхідне медичне обладнання і апаратура для 45 амбулаторій та 109 ФАПів, придбано 39 санітарних автомобілів та 17 комп'ютерів.

Слід зазначити, що реорганізація одного ФАПу в амбулаторію загальної практики – сімейної медицини потребує від 100 до 300 тисяч гривень. Отже, без підтримки держави та місцевої влади це питання вирішити складно. Практика довела, що впровадження амбулаторій сімейного типу здійснено виключно в тих сільських районах, де про здоров'я людей турбуються місцеві органи влади.

Нами такий досвід набутий у с. Коровія Глибоцького району Чернівецької області. Керуючись ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 88 п. 3 Бюджетного Кодексу України, на виконання Указу Президента України «Про комплексні заходи щодо поліпшення медичного обслуговування сільського населення на 2002-2006 роки» і Постанови Кабінету Міністрів України № 989 від 20.06.2000 року «Про комплексні заходи, щодо впровадження сімейної медицини в систему охорони здоров'я» 01.12.2005 року на засідання сесії сільської ради с. Коровія було ухвалено рішення про реорганізацію Коровійського фельдшерсько-акушерського пункту в лікарську амбулаторію загальної практики – сімейної медицини з внесенням змін до штатно-фінансового розпису.

З урахуванням Примірного положення, затвердженого наказом МОЗ України від 23.07.01.

№ 303 «Про організацію роботи закладів (підрозділів) загальної практики – сімейної медицини», у структурі амбулаторії загальної практики – сімейної медицини передбачено кабінет лікарського прийому, оглядовий кабінет, маніпуляційна й операційно-перев'язувальний блок, фізіотерапевтичний кабінет, експрес-лабораторія, кабінет функціональної діагностики, палати для денного перебування хворих, а також стерилізаційна, господарська кімната, приміщення для персоналу. Але за такою структурою діяльність амбулаторії в приміщенні функціонуючого на той час фельдшерсько-акушерського пункту с. Коровія (2 кімнати) була неможливою, і сільською радою ухвалено рішення про створення амбулаторії сімейної медицини в приміщенні старої школи. У зв'язку з відсутністю учнів з 2004 року робота була призупинена. Враховуючи її майже 100-літній вік без капітального ремонту, вона знаходилася в аварійному стані і загальними зборами громади с. Коровія в листопаді 2005 року ухвалено рішення провести її реконструкцію під лікарську амбулаторію.

Загальна кошторисна вартість цих робіт склала 452 тис. гривень, з яких 120 тис. грн. – за рахунок держаного бюджету, а 332 тис. грн. – за рахунок бюджету сільської ради.

Сьогодні амбулаторія сімейної медицини с. Коровія постає двоповерховою будівлею із загальною корисною площею 576,4 м², у межах яких розташовано 12 просторих, сучасних функціональних приміщень (реєстратура, кабінети лікарського прийому, оглядовий кабінет, маніпуляційна, лабораторія, фізіотерапевтичний кабінет, масажний кабінет, кабінет функціональної діагностики, стоматологічний кабінет та палата денного стаціонару на 5 ліжок).

Матеріально-технічне забезпечення функціональних кабінетів відбувалося поступово, вже в період діяльності закладу. Зокрема, лише в 2008 році амбулаторія отримала кошти на придбання сучасного стоматологічного обладнання вартістю 40 тис. грн., а загалом у 2006-2007 рр. на придбання діагностичного і лікувального обладнання централізовано було виділено 138 тис. грн. Амбулаторія оснащена 3-канальним електрокардіографом, сумками-укладками для надання невідкладної допомоги, апаратом штучної вентиляції легень, електровідсмоктувачем, набором обладнання для первинної діагностики, спеціальним ЛОР, офтальмологічним, хірургічним, стерилізаційним обладнанням, мікроскопом та тест-системами для лабораторних аналізів, фізіотерапевтичними апаратами (УВЧ, УФО, інгалятор універсальний), а також холодильним обладнанням для зберігання препаратів імунпрофілактики, широкого спектра лікарських засобів, реактивів, обладнанням для іммобілізації, та телефоном. Одним із жителів села амбулаторії подарований апарат УЗД і два персональних комп'ютери.

За штатним розписом в амбулаторії працюють три сімейних лікарі, стоматолог, акушерка, фельдшер, лаборант, три медичних сестри, медич-

на сестра фізкабінету, молодша медична сестра та медресстратор. Медичний персонал закладу – молодий за віком, освічений, мешкає в селі, знайомий із кожним із 2998 жителів. Робота медиків у рідному селі усунула проблеми із забезпеченням їх житлом, вирішенням інших матеріально-побутових умов, пом'якшила проблему оплати праці.

Колектив закладу на перехідному етапі (з територіально-дільничного принципу на сімейний) працював за перехідною бригадною моделлю. У даний час лікарі у своїй роботі індивідуально підходять до медичного обслуговування пацієнта, застосовуючи окрім медикаментозних препаратів дієтичне харчування, масаж, лікувальну фізкультуру, фізіотерапевтичні методи лікування та фітотерапію. Значна увага приділяється диспансеризації як хворих, так і інших селян. Проводяться регулярні цільові огляди населення з метою раннього виявлення туберкульозу, онкозахворювань, гіпертонічної хвороби, ІХС, цукрового діабету, глаукоми тощо.

Надання медичної допомоги дітям здійснюється шляхом активного патронажу на дому і в амбулаторії, призначенням індивідуального раціонального вигодовування, профілактикою рахіту та інфекційних захворювань. Наполегливо проводиться робота по охопленню дітей профілактичними щепленнями. У співпраці з психологом школи, виховним складом дитячої дошкільної установи та органами місцевого самоврядування особлива увага приділяється дітям із групи соціального ризику (сиротам, дітям одиноких матерів, дітям інвалідам, дітям із багатодітних сімей).

У санітарно-освітній роботі особлива увага надається вирішенню проблем планування сім'ї, пропаганді грудного вигодовування, охопленню дітей профілактичними щепленнями, запобіганню у підлітків і молодих людей курінню, вживанню спиртних напоїв, наркотичних засобів, СНІДу та венеричних захворювань, профілактиці в селян серцево-судинних, онкологічних, поширених інфекційних захворювань та туберкульозу.

Завдяки орієнтації саме на сім'ю медики дають конкретні поради відповідно до потреб кожної особи та сім'ї, що має, як довів досвід, більшу користь, ніж загальні аудиторні рекомендації.

В умовах амбулаторії проводяться малі хірургічні операції, ефективно працює денний стаціонар, фізіотерапевтичний кабінет, кабінет ЕКГ та лабораторія, активно запроваджується стаціонар вдома.

За результатами цільового соціологічного опитування жителів с. Коровія щодо відкриття та роботи амбулаторії загальної практики сімейної медицини отримано важливий висновок: покращилася доступність, якість та умови отримання медичної допомоги для населення з багатьох медичних проблем, що виникають у селян, не виникає в більшості випадків потреби їхати в районну лікарню або в м. Чернівці, де на відвідування лікарів часто марнується цілий день. Водночас зросла довіра селян до медицини в цілому та сімейного лікаря зокрема.

У планах роботи Коровійської амбулаторії загальної практики – сімейної медицини на 2009-2010рр. завершення благоустрою території, доукомплектування закладу санітарним транспортом – для відвідування хворих вдома та надання екстреної медичної допомоги, уведення комп'ютерної програми «Автоматизоване робоче місце сімейного лікаря», впровадження прийомів пацієнтів спільно з вузькими спеціалістами ЦРЛ, а також встановлення стандартів надання медичної допомоги за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина», поширення співпраці з органами місцевого самоврядування, центральною районною лікарнею, школою, дитячою дошкільною установою та населенням.

Висновки

1. Розвиток сімейної медицини в сільській місцевості – актуальне завдання національної охорони здоров'я.

2. Реорганізація ФАПів у сільські лікарські амбулаторії сімейного типу – перспективний напрям удосконалення медичної допомоги сільському населенню держави.

3. Перетворення ФАПів в амбулаторії неможливе без законодавчої та економічної підтримки

держави, а також активної позиції територіальних громад щодо покращання здоров'я населення.

Література

1. Горбань Є.М. За сімейним лікарем майбутнє системи охорони здоров'я України / Є.М.Горбань, Є.С.Латишев, Н.В.Марчук // Одес. мед. ж. – 2004. – № 3. – С. 4-7.
2. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України. – Указ Президента України від 07.12.2000 р. № 1313/2000.
3. Пономаренко В.М. Основні проблеми реформування системи охорони здоров'я України / В.М.Пономаренко // Вісн. соц. гігієни та організації охорони здоров'я України. – 1999. – № 1. – С. 7-10.
4. Реорганізація первинної медико-санітарної допомоги населенню на засадах загальної лікарської практики-сімейної медицини: інструктивно-методичні матеріали для сімейного лікаря / [Пономаренко В.М., Ціборовський О.М., Галієнко Л.І. та ін.]; за ред. В.М.Пономаренка. – К.: Український інститут громадського здоров'я, 2000. – 185 с.

ОПЫТ РЕОРГАНИЗАЦИИ ФАПА С. КОРОВИЯ ГЛЫБОКСКОГО РАЙОНА В АМБУЛАТОРИЮ ОБЩЕЙ ПРАКТИКИ-СЕМЕЙНОЙ МЕДИЦИНЫ

С.В.Билецкий, И.Г.Флюндра

Резюме. В статье приводятся социально-экономические, организационные и медицинские аспекты перестройки фельдшерско-акушерского пункта села Коровия Глыбокского района в амбулаторию общей практики-семейной медицины.

Ключевые слова: семейная медицина, фельдшерско-акушерский пункт, реорганизация, амбулатория.

THE EXPERIENCE OF REORGANIZING THE FELDSHER-OBSTETRICAL STATION (FOS) IN THE VILLAGE OF KOROVIIA, HLYBOKA DISTRICT INTO AN OUTPATIENT CLINIC OF GENERAL PRACTICE - OF FAMILY MEDICINE

S.V.Bilets'kyi, I.E.Fliundra

Abstract. The paper deals with the socio-economic, organizational and medical aspects of the reorganization of the feldsher-obstetrical station in the village of Koroviiia, Hlyboka district into an outpatient clinic of general practice - family medicine.

Key words: family medicine, feldsher-obstetrical station, reorganization, outpatient clinic.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Рецензент – д.мед.н. В.Л.Таралло

Buk. Med. Herald. – 2009. – Vol.13, №2.–P.120-122

Надійшла до редакції 19.02.2009 року